

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera

Mjesečna pretplata 2 K 40 h

Glasni 30 h Petit-redak

Godina II.

Odgovorni urednik:
Josip Hain, Pula

četvrtak, 27. travnja 1916.

Tiskom i nakladom
Jos. Krmpotić, Pula

Broj 287

Njemačka navala na englesku istočnu obalu.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 26. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Ništa nova.

Talijansko bojište.

Na jugozapadnom rubu doberdobske visoravni došlo je opeta do žestokih bojeva. Istočno Selca uspjelo je neprijatelju, da je u većem dijelu fronte prodro u naše položaje. Kada je ali htio nastaviti napadaj, izvršile su naše čete protunavalu, potjerale su neprijatelja natrag do njegovih starih jaraka, te ga nakon žestokih bojeva prsa o prsa istjerala i iz tih jaraka. Tako smo i tu opeta zauzeli sve naše prvotne položaje. Zarobismo 130 Talijana. Topovska paljba bijaše na mnogim mjestima primorske fronte vrlo živahna. Na koruškoj je fronti bila bojovna djelatnost malena. Na Col di Lana pucaju naši teški mužari dalje. Djelatnost je neprijateljske artiljerije popustila. U odsjeku Sugana napustili su Talijani medju Votto i Roncegno sve svoje položaje, u kojima smo našli mnogo vojnog materijala, te se povukoše prema Roncegno.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. H ö f e r, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 26. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Južno od kanala La Basse suzbili smo po žestokoj borbi prsa o prsa englesku navalu protiv lagumskih rupa, što smo ih zaposjeli. Zapadno od Givenchy en Gohelle zaposjeli smo rupe dviju mina, jedne francuske a druge engleske, koje su bile istodobno u zrak dignute. Uхватili smo nekoliko zarobljenika i zaplijenili jednu strojnu pušku. Djelomično smo francusku navalu protiv šume, što se nalazi jugozapadno od Villeau-Bois, suzbili, zarobivši 60 Francuza i zaplijenivši jednu strojnu pušku. Svojom smo vatrom osujetili neprijateljske navalne namjere protiv naših položaja između Mort-Homma i šume Caurettes.

Istočno od Mose živahna djelatnost objestranog topništva.

Sjeverozapadno od Cellesa (u Vogezima) došli smo brizno pripravljenom navalom u posjed prve i druge francuske linije na vrhu broj 542 i pred njim. Sve do trećih jaraka dospjele maledne čete dignule su tamo u zrak mnogobrojna zakloništa, zarobili su 84 Francuza, a zaplijenile 2 strojne puške i jedno bacalo mina.

Skupina je naših ljetala bacila veliki broj bomba na francusko ljetalište Broccout i na mjesto Jubecourt puno vojništva. Oborili smo u zračnoj borbi kod Douaumonta 2 neprijateljska ljetala.

Njemačka su vojna ljetala napala noću engleske tvrđavne i lučke nasade u Londonu, Colchesteru i Ramsgatu, kao što i francusku luku Etaples, gdje imaju Englezi veliki tabor za vježbanje vojske.

Istočno bojište.

Nema osobitih događaja. Skupine su njemačkih ljetala bacile obiljno bomba na ljetališta u Dvinskomu.

Balkansko bojište.

Nema ništa novoga.

Vrhovno vojno vodstvo.

Uspjesi njemačke mornarice i njemačkih ljetala.

Berlin, 26. (D. u.) U jutru 25. o. mj. opstreljavali su odjeli njemačkih velikih brodova s dobrim uspjehom utvrde i važne vojničke nasade u Great-Yarmouthu i Lovestofu, te su po tom otvorile vatru na skupinu malenih neprijateljskih krstarica i razarača. Na jednoj se je krstarici pojavio veliki požar. Jedan razarač i dvije neprijateljske su izvidnice bile potopljene. Jedna je od tih bio engleski ribarski parobrod „King Stephen“, koji nije htio svojedobno, da spasi posadu zrakoplova broj 19, kojoj je prijetila smrt u moru. Posada je ribarskog parobroda bila zarobljena. Preostale su neprijateljske sile uzmakle. Svi su se naši brodovi vratili neoštećeni.

Istodobno napala je s bombama, dobrim uspjehom u noći od 24. do 25. skupina naših pomorskih ljetala u istočnim engleskim grofošijama, obrtničke nasade u Cambridgu i Norwichu, kolodvorske nasade u Lincolnu, baterije kod Wontertonu, Ipswicha, Norwicha i Harwicha, kao što i neprijateljske izvidničke brodove. Pored najžešćeg neprijateljskog opstreljivanja vratila su se sva ljetala neoštećena u domaće luke.

Ljetala odjela naših pomorskih ljetala u Flandrijama su napala velikim uspjehom s bombama u jutru 25. lučke nasade, utvrde i ljetalište u Dünkirchenu, te su se po tom sva ljetala neoštećena povratila.

Sukobi između izvidničkih brodova na flandrijskoj obali, o kojima smo već javili, nastavili su se i 25. o. mj. Kod toga bio je teško oštećen engleski razarač, a pomoćni parobrod potopljen. Njegovu smo posadu

zarobili. Naše su se bojne sile povratile neoštećene i sa tih poduzeća. Neprijatelj se je opet povukao iz područja flandrijske obale.

Brzojavi.

Raspust trgovačkih komora.

Beč, 26. (D. u.) Ministar je trgovine raspustio trgovačke komore u Trstu, Gorici, Rovinju i Roveretu, koje su u normalnom svoju djelovanju sprječavane radi ratnih prilika, a osobito radi toga, što je veći broj članova već kroz dulje vrijeme udaljen od sjedišta komora. Daljnje je vođenje komorskih posala povjerenom vladinim povjerenicima, koje je ministar imenovao, i kojima će stajati uz bok vijeće stručnjaka, sastojće se iz zastupnika interesenata. U savezu s ovim odredbama kani vlada, s obzirom na državne interese promijeniti ustanove zakona i statuta o trgovačkim komorama kod trgovačke komore u Trstu, prema kojoj je dosad mogla jedna trećina članova trgovačke komore da bude inozemca. Tim će se povodom provesti i promjene u izbornom redu za trgovačku komoru u Trstu, kojim bi se promjenama ista prilagodila današnjim prilikama, jer sastav njezin nije djelomice odgovarao više razviku gospodarstvenog života, a ponajviše se ima osigurati djelotvornije zastupanje pomorskih interesa. Da se za te odredbe sve nužnu pripremu, obdržavati će se doskora sa strane ministarstva trgovine konferencija uz sudjelovanje ličnosti iz krugova komore, a bit će pozvani na nju i drugi interesenti iz gospodarstvenih krugova u Trstu.

Engleska.

Vojnička dužnost u Engleskoj uvedena.

Manchester, 24. Londonski dopisnik „M. Gaurdian“ javlja: Politička se je kriza u Engleskoj dovršila potpunom pohjedom pristasa vojničke dužnosti. Sporazum će između Asquitha i Hendersohna biti novi „Derby“ za oženjene, jer je za njih bezodvoljno uvedena vojnička dužnost, ne bude li nezadovoljnost parlamenta i zemlje prejaka. Ali se do sada te nezadovoljnosti ne opaža. Misli se, da je riješenju krize mnogo pridonijela Francuska, koja je tražila od Engleske veće pomoći. Glavno što je omogućilo riješenje krize, bilo je držanje radničke stranke. Da su se radnički ministri morali povući, vladina bi se koalicija bila morala raspasti.

List misli, da bi bila ostavka Lord Georgan manje štetna i kad bi mu se pridružila dva tri unionistička ministra, jer je George, kao ministar municije, svoju zadaću već dovršio, nego li da se lord George složi s Carsonom i s Churchillom i da stvori s njima za vladu sposobnu oporbu.

L o n d o n, 24. „Daily News“ u svom uvodnom članku piše: Mi smo uvjereni, pored sveg

uvjeravanja službenih krugova o protivnome, da će proširenje zakonite vojničke dužnosti proizvesti, među radnicima i među liberalcima, više nezadovoljstva i nesloge nego li čitavi zakon vojničke dužnosti. „Daily News“ navaljuje na Lord Georgea žestokim pismom, gdje kaže: „Narod mora birati između Lord Georgea i Asquitha. Lord George nije imao nikada stalnih političkih načela. Ravnao se je samo po impulzima. On je žrtvovao svoje bolne mašte. Smatra se mužem sudbine, koja ga je odabrala da bude spasiteljem Europe. List baca na Lord Georgea svu krivnju za neprilike, koje su se u ministarstvu i među radnicima porodile te navjesta novinsku borbu protiv ministarske koalicije.

Engleska donja kuća.

London, 26. (D. u.) U donjoj se je kući vsila tajna sjednica, radi vijećanja i odobrenja Asquithove izvještaje.

Asquithovi podaci o engleskom novačenju.

London, 26. (D. u.) Reuterov ured javlja: U tajnoj sjednici donje kuće podao je Asquith ove podatke o pomnoženju vojske i o vojničkoj dužnosti. Kazao je, da od kolovoza nije novačenje više dostajalo, da se vojska razvije, kako to treba. Radi toga odlučila je vlada: prvo, da produlji do konca rata službu one momčadi, koja je već svoje vrijeme odslužila; drugo, da spoji domobranske čete s pukovnijama, koje to trebaju; a treće, da opet pozove u službu oslobođene momčadi, čim im bude istekla svjedočba oslobođenja. Osim toga predlaže vlada, da se odmah unovače mladi morskari, kojima 8. kolovoza ne će još biti 18 godina, čim 18. godinu navršu.

Još se predlaže: prvo, da se poduzmu mjere, kako bi se slobodnim novačenjem neupisanih neoženjenih morskara dobile nužne momčadi. Drugo: vlada traži opunovlaštenje, da smije odmah preći na prisilne mjere, ako se do 27. svibnja ne bi dobilo 50 tisuća od tih ljudi. Treće: isto se ima dogoditi, ako bi se kojegododijedna po 27. svibnja upisalo manje od 15 tisuća ljudi. Četvrti: mjere navedene pod prvom i drugom točkom morat će se izvršiti, dok se postigne broj od 200 tisuća ljudi od onih, koji još nijesu upisani.

Na to je bila kuća odgovorila. 26. o. mj. održala se je opet tajna sjednica.

Buntovnički nemiri u Dublinu.

Amsterdam, 26. (D. u.) Kako Reuterov ured opširno javlja, kazao je Birrel u svojoj izvaji u donjoj kući sljedeće: Juče o podne buknu li su u Dublinu nemiri. Veliki broj ljudi, koji stoje u svezi s udruženjem revolucionaraca, poznatih pod imenom Sinnfein, i koji su bili većim dijelom naoružani, zauzeo je silom poštanski ured, prezeo ondje brozjavne i telefonske sveze, te napokon zaposjelo i kuće u glavnim ulicama i uzduž kaia (grata). Tijekom dana unišili su u grad vojnici, koji su već nemire svladali. U koliko je ovdje poznato, ubijena su 3 časnika, 4 ili 5 vojnika, 2 dobrovoljca, koji su im vjerni ostali i 2 činovnika policije. Ranjenih je bilo 4 ili 5 časnika, 7 ili 8 vojnika i 6 dobrovoljaca, koji su vjerni ostali. O gubicima pristaša udruženja „Sinnfein“ nema još točnog saopćenja.

Amerika.

Wilsonova najnovija nota.

O tom piše „Kölnische Zeitung“ u uvodnom jednom članku, iz kojega navadjamo ovdje najglavnije misli.

I opet se prijeti ultimatom vlada Združenih Država, a na čelu joj „ratoborni predsjednik, radi rata s podmornica. U koliko carska vlada, glasi konac najnovije note Wilsonove, ne će sad da izvaji, e će bezodvratno napustiti svoje dosadašnje metode ratovanja s podmornicama proti putničkim i tovarnim brodovima, ne može vladi Združenih Država ništa drugo ne preostane, nego da posve prekine svoje diplomatske odnose s Njemačkom“.

Tako eto glasi ta „čvrsta“ prijetnja Wilsonova. U zajedničku je jednu sjednicu obiju kuća senata došao osobno te je, iz kakvo je pročitao svoju notu, u govoru još ostrijim riječima istaknuo prijetnje sadržane u pismenoj noti. Kako su se njegove riječi dojmile senata i kako ih je primio do znanja, ne javlja se za sada još ništa; no nema sumnje, da će pristati uz Wilsona, što uostalom i nije čudo, jer u njemu sjedi većina najviših državnih činovnika. I tako je Wilson sam stvorio eto položaj, koji je kritičan po odnosaje obiju naroda i nitko ne može ovaj čas da kaže, hoće li se ti odnosi povoljno ili nepovoljno razviti.

Nema sumnje, njemački je narod primio sa drčaj te najnovije nofe sa začudnjem. Još je svima živo u pameti, kako se je susretljivošću njemačke vlade bila sredinom veljače radi propasti „Lusitanije“ malo ne posve slegla američanska uzrujanost, premda su se i tad izmjenjivale prilično oštre note, što više, Amerika kao da je posve bila popustila, jer je sam američanski tajnik izjavio bio u jednoj okružnici na viastu, „da se imade svaki ma isto oboružani trgovački brod smatrati pomoćnim krstašem i da se ima s njim kao takovim postupati.“ No Englezima je teta negda poslo svojim poznatim rovarenjem za rukom, da posve preokrene Wilsonov imišljenje u toj stvari, tako te je svoje prijašnje stajalište zanijekao i postavio se na posve ratoborno stajalište, premda je Njemačka vlada posve odlučno izjavila, da na nju ne pada a ma nikakova krivnja radi katastrofe „Sussexa“. Hoće li ta „ratobornost“ Wilsonova još dulje potrajati i hoće li voditi do ozbiljnih sukoba između obiju vlada, pokazat će skoro budućnost.

Japan.

Japan prosvjeduje protiv izagnaništva Azijati u Americi.

London, 24. „Morning Post“ doznaje iz Washingtona: Japanski je poslanik predao državnom departementu prosvjed protiv imigracijskog zakona, koji ne dopusta, da se azijski iseljenici nasele u Americi. Zakon bijaše predložen senatu, nakon što je bio promijenjen od zastupničke kuće. Japanska je vlada prosvjedovala, jer zakon dira čast japanskog naroda te dovadja u sumnju dobru vjeru japanske vlade. Japanski je prosvjed prouzročio uzbuđenost u vladinim krugovima.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 24. Službeni izvještaj od 23. o. mj.:

Zapadna fronta.

U noći od 21. o. mj. opstrjeljivalo je njemačko topništvo odsječak od Üxküllu. Neprijateljska su ljetala preletjela okolicu kod Dvinskog. U jednom odsječku kanala Oginskii rabili su Nijemci zagušljive plinove. Tečajem dana bila je njemačka jedna izvidnica sjeverno od jezera Vigonovske iznenadjena i uništena. Preživjeli su zarobljeni. Dne 21. uništili smo austrijsku jednu stražu sjeverno od Cartorijskog. Sjeverno od Kremenjeva upalio je neprijatelj tri mine i pokušao, da zaposjedne lijevke. Lijeвке smo mi zaposjeli.

Kaukaska fronta.

U okolici kod Askale, zapadno od Erzeruma, odbili smo žestoke napadaje Nijemaca, koji su imali znatnih gubitaka. Na to smo izveli iznadmnu protunavalu i osvojili važan dio neprijateljskih položaja.

Francuska.

Paris, 24. Službeno izvješće od 23. o. mj. u 11 sati u noći:

Sjeverno od Aisne pokušao je njemački jedan izvidnički odio, da provali u francuske položaje kod zaravanka Paissy, no bio je uz gubitke suzbijen. Zapadno od rijeke Mose raspršili smo tečajem noći jedan njemački izvidnički odio južno od Haucourta. Sjeverozapadno od sume Carouettes napredovali smo u bojovima s ručnim granatama u njemačkim strijeljačkim jarcima i zarobili 30 vojnika, među kojima 2 časnika. Nijemci su žestoko opstrjeljivali okolicu vrha Mort-Homme. Istočno

od Mose prošla je noć razmjerno mirna. Jedna u Eparges po Nijemcima upljena mina nije prozurokovala u francuskim strijeljačkim jarcima nikakove stete. U sumi Apremont povisilo je naše topništvo svoju djelatnost i opstrjeljivalo je s uspjehom neprijateljske mužare. U Vogeziama zarobile su francuske čete jednu malenu njemačku stražu u okolici Bonhomme.

Paris, 25. Službeni izvještaj od 24. o. mj. 3 sata poslije podne:

U Belgiji djelovanje topništva u odsjecima kod Westende i Steenstrate. U Argonama su pucali Francuzi na okolinu Malancourta. Zapadno od Mose žestoko su Nijemci opstrjeljivali tijekom prije podneva položaje Francuza kod Mort-Homme. Istočno od Mose od vremena do vremena topovsko djelovanje. Na ostaloj fronti nikakovih događaja.

U noći od 23. na 24. poduzela su francuska ljetala uzlete. Na kolodvor od Longuyona bacila su 21 rasprnu i 8 požarnih bomba, 5 rasprskih bomba na kolodvor u Stanayu, 12 rasprskih bomba na neprijateljska taborišta od Mont Foucon i 32 bombe na kolodvor u Nantillois-u.

Italija.

Rim, 25. Službeno izvješće od 24.: Trajno nevrijeme usporuje djelatnost naših četa, ali je ne prekida. U visokom Cordevole bijahu suzbijeni novi neprijateljski napadaji na vrsku Col di Lana. Na Sestenskom mostobranu zauzeli smo još dio klanca Sentinella u visini od 2717 metara. Zarobismo 10 momaka, zaplijenismo jednu strojnu pušku, oružja i municije. Na Krasu je jučer neprijateljsko topništvo silno opstrjeljivalo tanetima sviju kalibra šančeve, što smo ih zauzeli istočno Selca. Nase su čete napustile sjeverno Selseke uvala maled dio šančeva, koji su najjače bili ispostavljeni neprijateljskoj vatri. Pod noć je neprijatelj, ponovio jaki napadaj na šančeve južno uvale, ali bijase pobjedonosno odbijen.

„Sussex“.

Kako je najnovija napetost između Amerike i Njemačke izazvala nedavna propast parobroda „Sussexa“, vrijedno je, da se navede, što o toj propasti piše švicarski novinar Iva Niederöst, koji je kroz čitav niz godina pisao u Engleskoj za engleske i američanske novine i koji je sam proživio katastrofu „Sussexa“ i srećno se spasio. On je opisao svoje doživljaje prigodom propasti „Sussexa“ u listu „Bernar Bund“ već 2. travnja, te svoj opis upotpunjuje ovim navodima, za koje se izjavio spremnim, da ih je spreman potvrditi pod prisegom i vlastoručnim svojim potpisom, ojevrovljenim pred javnim bilježnikom.

Niederöst pripovijeda: Na sam dan nezgode nije nijedan od putnika „Sussexa“ govorio o tom, da je parobrod pao žrtvom torpeda; tek drugi su dan vjerovali i kazivali najrazličitiji ljudi, kako su vidjeli torpede i podmornice. Eksplozija se je zbilja na prednjem dijelu broda. Ja sam sa više brodarskih liječnika pregledao mjesto nezgode. Parobrod je bio na prvi jednu stopu iznad morske površine rastrgan deset do dvadeset stopa odložo koso prema gore. Bagoavonica je prve kajite bila razorena. Da nije nastala na parobrodu strava, bilo bi nesrećnih možda samo kakih četrnaest do šestnaest putnika prvoga razreda. Stručnjaci, koji su sa mnogom brodom pregledali, izjavili su, da može nesreća da poljeće samo od mine, te se jedva i može da govori o torpedu, jer da se je radilo o hieu s torpedom, bio bi to veoma loš hitac, tako te bi odnosa podmornica morala bila da izbac i drugi torpedi.

Sa „Sussexa“ dovezao sam se na engleskoj torpednjači „Afridi“ u Dover. Ovdje sam u jednom razgovoru o tom predmetu izjavio, da po mišljenju samih stručnjaka i pomoraca nije pao „Sussex“ žrtvom torpeda, nego mine.

Ta moja izvaja morala je da dodje do znanja tamošnjih oblasti. Svakako su mi zadržani papiri u Folkenstone, kamo sam morao da se putim iz Doversa. U Folkenstone me ispitivao jedan engleski pobočnik, a ja sam mu opširno objašnjavao, kako je stvar bila. Kasnije je došao u oboru neki general i francuski glavni konzul. Ispitali su me o uzroku nesreće. Odvratih, da se po mom

mnijenju radi o mini i navedoh glede toga svoje razloge. Generali mi oštro prekinu riječ i reče: „Svi su ljudi složni u tom, da je to bio torpedo, a Vi velite, da je mina!“ Iza toga su ta gospoda vijejala u mojoj odsutnosti preko dva sata. Nakon toga me povedoše u ured tajne policije, kamno je došao i gore spomenuti pobočnik, i gdje sam potpisao crvenom tintom sastavljenu izjavu, „da je po mom mnijenju „Sussex“ bio torpedovan“. Ja sam to očitovanje potpisao dne 26. marta, ali samo zato, da me puste u miru, premda nijesam ništa o ma bilo kakovom torpedovanju zamijetio bio.

Dne 27. marta dođoh u Boulogne i ovdje me je primio engleski jedan tajni redarstvenik. Neki je major od Intelligence office u Boulogni zatražio od mene, da svoju zapisničku izjavu u Folkenstonu potkrijepim pod prisegom pred francuskim javnim bilježnikom. Posto dokazi o mojoj identiteti, koje je javni bilježnik tražio, nijesu bili dostatni, potvrdiše moj lični indetitet tajni redarstvenik Hill i engleski jedan major. Morao sam pred bilježnikom opetovati, da moja pismena izjava u Folkenstonu jeste istinita, i morao sam to očitovanje potpisati i prisegom potkrijepiti. Tek iza toga sam primio svoje papire i smio nastaviti put u Švicarsku.

Nedju putnicima „Sussex“ bilo je različitih vojnika u vojnoj odori; kako se posve pouzdano sjećam, bilo je nekoliko belgijskih vojnika, jedan belgijski časnik, dva ili tri engleska i dva francuska vojnika.

Englezi se rugaju Americi.

Necasna neutralnost Sjedinjenih Država izazivlje poruge i dobroćudnih Engleza. Pod naslovom „Jadi države-krparije“ donio je londonski tjednik New Age članak, u kojem piše, što se sve može najgoroga kazati o američkoj neutralnosti. Spisatelj počinje kritizovati postanak i ustav Sjedinjenih Država. Kaže da Unija niti nije vrijedna kakva država, nego samo glupo uposananje engleske pukovlade, grđni izrod racionalističkog 18. stoljeća. Kaže, da je Amerika htjela da si stvori demokraciju, a da nije imala za to pri ruci prikladnog puka. Mjesto pukovlade gospoduje tamo nenaobražena, bezdušna, plutokratska demagogija, koja pazi jedino na posao. Upravo je smijesho, ako se traži da imaju nazore i ideale svoje stare matere zemlje razne prbjeglice, koji su u Americu zalutali jedinin idealom da obogate. Produkt nenaravne američke države ne može da bude drugo, nego nenaravan građanin. To se je ukazalo osobito u tom ratu.

Jadi se američke državne nevojle očituju u Wilsonovom držanju. Ali pustimo neka govori malo sam engleski člankopisac:

„Sve to više prodire si puta uvjerenje, da će američke Sjedinjene Države jednom skupo stajati njihova nesposobnost, da igraju ulogu velike države, kao što su i kakve bi i na dnu morale biti. U svjetskoj povjesti nijesu znale da idu nikakvim putem. Već i sami priznavaju, da su si stvorili budućnost punu mržnje i prezira, sa strane i jednih i drugih evropskih ratujućih država. Nijesu znale drugo, nego da se omrzne svim ratujućima i da se smješniana prikažu pred neutralnim državama. Alijirci su nezadovoljni s neutralnošću, koja proizlazi iz dobrog posla, i koje bi moglo nestati, čim i koristi nestane. Saveznici su nezadovoljni, što ih Američani zlo shvaćaju i prosudjuju, i što im ne izkazuju nikad nikakve ljubavi. Neutralci također su nezadovoljni da svojom najvećom neutralnom državom, od koje su se naučili shvaćati sa ciniznom svako pravo i svoje i tuđe.

Ali nije ni čudno izvanjsko držanje Sjedinjenih Država, kada u samoj nutrinji njihovoj vlada pravi kaos. Wilson se je odmah na početku svjetskog rata izjavio za neutralnost. Pristedio si je time, neugodnost, da se ravna po kakvom načelu. Pustio je svakomu slobodu, da radi samo za svoju džep. Sjedinjene Države usrijed rata ne rade drugo, samo što moraliziraju i profiliraju. Glad je za

zlatom napučio tu zemlju, koja ni nema drugih ideala do zlata. „Spravljati novca“ to je jedino, što drži na okupu američku državu. Nestane li te mogućnosti, da se novca spravlja, tada bi se svako rado povratio iz Amerike u pitomu Europu.

Dok su god Alijirci gospodari na oceanima ne će ipak poći Americi za rukom, da se obogaćuje na račun jednih i drugih ratujućih država.

Ako Englezi ovako sude o Americi, šta da kažemo o njoj mi, kojima nije Amerika ma baš ništa koristila?

Pred Kut-el-Amaram.

U carigradskom listu Osmanischer Lloyd nalazi se ovaj dopis s bojnog polja.

Tamna je noć zastrla pustinju Mezopotamije. Samo joj tu i tamo prekida tišinu zavijanje šakala. Naše deve kroče ustrajno tom suhom pustoši, a onda načule uši. Slute rieku, jer već 48 sati nisu pile. Žestoke, a nepodne navale Engleza, nisu im ni dale vremena, da se napiju.

Mičemo se sve dalje i dalje u istom tempu. A zar toj mrkloj noći nema kraja? Nu što je to sada? Iz daleka kao da dopire sve jasnija tutnjava. Nismo li na koncu konca i z bludnji? I tjeskobom u srcu se ustavimo, da dočekamo jutro.

Već sviće. Ševa pjeva kroz sumrak. Drhćući se budi jutarnje crvenilo i pruža se preko dola i briega. Na krvavom neboskonu prosvijaju zlatni traci, dok se sunce veličanstveno uzdiže iza visogorja Perzije. Kuda dopire oko, pruža se žutosiva pustinja, bezkrajno. Na zapadu se javlja tamni potez, prekrit bjelkastom parom. To je prastari Tigris, koji sa svojom rumenkastom vodom teče u Indijski Ocean.

Karavana deva uz pratnju malenih magaraca, putuje polaganom prema jugu. Jata putujućih roda kroče bezoblačnim nebom. Neki stari Arapin dolazi pješčanom cestom, vukući za sobom suhe noge. Prestrašena nam se pogleda uklanja s puta.

Tamo prema jugu opaža se sad neka bjelkasta mrlja. Iz nje izlazi na stotine sitnih stupića dima, koji se dižu drhćući u visinu. Sad se već razabiru i pojedini šatori i tišuće malenih crnih točkica, kako se žustro vrzu kroz satorje. To je naš glavni stan — naš žudjeni cilj.

Tamo dalje još stoji mrki gaj paoma. To je Kut-el-Amara, engleska utvrda, koju naša vojska obasade. Dugačkim kasom hitimo k rieci. Naše umorne životinje pozdravljaju vodu veselim glasovima. Sjahati, napojiti i opet dalje k laboru. A tamo je stiska velika, promet upravo nevjerjatan. Posvuda nam zatvaraju put kola i municione kolone. A i bregovi englezkih baterija i pljen spriječava prolaz. Riedko je kada stari Tigris vidio na svojim obalama toliko ratnika. Časnici visih stepena i arabski šeihi u dolinom na svojim sjajnim konjima. Šator se niže do šatora dokle oko može da dopre. Na stotine neumornih deva i drugih teglečić životinja stoji nazokolo, a čuvaju ih slikovito odjevjeni crnci. Straže odavaju počast. Psi laju. Na stotine Židova, Perzijanaca, Arapa i Haldejaca živo gestikuliraju, nudeći i prodavajući svoje datulje i smokve, duhan i drugo našim vojnicima.

Konačno će se proriediti mnoštvo i mi ćemo izaći iz gužve. Desno leži englezka topnjača, osvojena od kudsuljama Paka. Topkovi još odsievaju o suncu. Brzjov bez žica zuji joj tajanstvenu pjesmu. Kapetan i prvi časnik očekuju me na zapovjedničkom mostu smiescećeg pogleda. Nakon srdačnog „salem aleikuma“, spustismo se u nisku kajitu, da uzmemo toplog groga i šunke, pa da se opet dalje spremimo na put.

A onda baciti pogled prema jugu. Iz mrkog gaja Kut-el-Amare dižu se erni oblaci dima. Od vremena do vremena tutnje teški topovi ili zamnieva jun englezkog dvoiplošnjaka. O navalama s bajunetama nema govora, a o neprijateljskom prodoru ni pomisliti.

I taj je dan došao kraj. Ruzičasto sjaju vrši perzijskog pograničnog gorja nad pasturam, koja tone u sumrak, dok iz Kut-el-Amare dolazi grogoviti pozdrav večeri.

KINO

Crvenog križa

ULICA SERGIA BROJ 34.

Danas novi raspored!

Ratni tjedan. Slike gradova iz naših zauzetih predjela u ruskoj Poljskoj, Novo-Aleksandrija.

U rekama smrti. Napeta drama.

Čovječe, plati tvoje dugove!!

Humoreska iz djačkog života Prekomično.

Ravnateljstvo si pridržaje pravo promijeniti raspored.

Početak prve predstave u 2; zadnje 6-20

ULAZNINA: I. prostor K 1; II. prostor 40 filira.

Domaće vijesti.

Naše uredništvo traži naobraženu osobu, koja vlada potpunom njemačkim i českim jezikom u svrhu, da bi nam prevajala ratne izvještaje iz njemačkoga na česki. Te izvještaje donasali bi mi u „Hrvatskom Listu“ obzirom na velik broj Čeha, koji se danas u Puli nalaze.

Iz političke službe. Novi imenovani predsjednik upravnog povjerenstva za markgrofoviju Istru, dvorski savjetnik Vjekoslav Lasciac položio je prisegu u ruke namjesnika i nato nastupio svoju novu službu u Poreču.

Ratni zajam. Kod ovdješneg kredittnog i eskomptnog društva, koje stalno ovdje biva i gdje se može u svako vrijeme dobiti razjašnjenje, potpisao je dalje namjesnika i nato nastupio svoju novu službu u Poreču.

Novi potpredsjednik namjesništva Oskar pl. Lobmeyr. Novi se je potpredsjednik namjesništva Oskar pl. Lobmeyr rodio godine 1864. kao sin pomorskog časnika u Trstu, te je ondje svršio gimnazijske nauke. Dovršivši u Beču sveučilište, stupio je godine 1886. u političku službu u Dalmaciji. Godine bi 1890. pozvan u ministarstvo za bogoslovje i nastlavu, te je kroz dulje vremena službovao u prezidijalnom uredu. Godine 1896. imenovan bi okružnim glavarom kod donjoaustrijskog namjesništva te upravnim referentom kod prometnog povjerenstva u Beču. U toj je službi proveo i otkup zemljišta, potrebitog za bečku gradsku željeznicu i ostao ondje sve do novembra 1908., kad bje imenovan dvorskim savjetnikom kod zemaljske vlade u Korusku.

Godine 1912. upravljao je dvorski savjetnik pl. Lobmeyr za vrijeme holesti tadašnjega zemaljskog predsjednika pl. Heina kroz šest mjesecni vladinim poslovima. Radi opširnog svog stručnog znanja uživao je u svim krugovima pučanstva živalne simpatije.

Potpredsjednik namjesništva pl. Lobmeyr, koji govori i talijanski, slovenski te hrvatski, stekao je tijekom svoga službovanja na najrazličitijim područjima uprave bogatog iskustva te veoma dobro poznaje i živo se zanima za zdravopravna i gospodarstvena pitanja, koja su upravo za Trst od tako velike važnosti.

Srušio se dio starih trčanskih gradskih zidina. Utorak poslije podne srušilo se, od prilike 30 metara, starih gradskih zidina, u ulici Tor S. Lorenzo, blizu ulice S. Michiele, a da nije dogodjaj prouzročio nikakvih čovječjih žrtva.

Srušene zidine tvore dio onih gradskih zidina, koje se u nacrtu iz 4. stoljeća vuku od Porte S. Lorenzo do ulice Barbacani del Dondolo, što se je nalazilo u kutu, kojega tvori današnja ulica S. Gineto ondje, gdje se ona okreće prema zidinama kastela. Zidine su bile podignute, da brane vrtove, koji su iz biskupskih ruku prešle pred 2 godine u općinsku vlast.

Kupujte samo kod onih tvrtka koje oglašuju i preporučuju se u „HRVATSKOM LISTU“

Razne vijesti.

Najstarija oklopnjača imala bi da bude ratna jedna galera, koja je bila godine 1530 sagrađena u Nizzi, a imala je oklop od olova. Pripadala je velikoj pomorskoj eskadri, koju je car Karlo V. poslao bio protiv Tunisu, da uspostavi opet na prijestolje protjeranog sultana Mulej-Hasana. Zapovjednik je bio glasoviti Andrija Dorria, i Tunis bježe iz posve kratkoga opsjedanja uzet u juris, kod česa se je pomenuta oklopnjača, zvana „Santa Anna“, veoma odlikovala. Na njoj je bilo šest mostova, mnogo topova i posada od 300 momaka. Osim toga je imala ta oklopnjača prostranu kapelicu, spremište za barut, prostor za primanje te pekarnu, u kojoj se je danomice pekao kruh za sveukupnu momčad. Olovna je oklop bio drvenim klinovima učvršćen na bokovima broda te je upravo on sličio brod od svake ma i najneznačajnije oštete u svim bojovima, kako to javlja kronista Bosio. Slika se te velike oklopnjače nalazi u palači hospitalita u Rimu.

Pokriće potreba sladora za vojništvo. Namjenski vijeće saopćuje: Ratno je ministarstvo u dogovoru sa ministarstvom trgovine odredilo, da imaju potrebni slador kod svih u zaleđu se nalazećih četa i zavoda, zatim pričuvnih bolnica i

drugih zdravstvenih zavoda, vojno-obrazovnih zavoda, vojnih kazniona, taborišta zarobljenika i njihovih bolnica itd., nadalje svih zavoda za dobrovoljnu zdravstvenu pripomoć, ubrojujući i zavode Crvenoga križa, posadnih i časničkih kuhinja i gostionica, neposredno podavati vojno-opisrba skladišta. Počevši dakle od 1. maja ne smije se više četama i zavodima izdavati karte za nabavu sladora; karte koje su već izdane, gube sa danom 1. maja svoju vrijednost te se od toga dana ne smije izdavati na nje slador. Ta naredba ne vrijedi za kantine.

Poruke iz uprave.

Gosp. Stipčević, Feldpost 241. Kasno prispjelo.
Gosp. Bokatić, Feldpost 353. Uredismo kako naručite.

MALI OGLASNIK.

Prodavaju se kunići velike pasmine, u ul. Ercole broj 9. 23

„HRVATSKI LIST“ može se kupiti u Vodnjanu kod prodaje duhana Debetto već rano u jutro. ::

HRVATI

Zahtijevajte u svim kavanama
: „HRVATSKI LIST“ .:

Sjećajte se Crvenog križa!

○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○

Sposobna i poštena

kuharica

(objed i večeru za 30 osoba) traži se odmah. Starija osoba imade prednost. Prijaviti se dnevno od 8—12 i 3—5 u bolničkoj kuhinji tvrđavne bolnice broj 2, San Policarpo. 24

○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○

Svoj k svome! Svoj k svome!

Skladište pokuštva

Filipa Barbalčića

PULA

ulica Sissano broj 12.

Obavješćuju se cijenjene musterije, da su prispjeli gvozdeni sklapanji kreveti, kao i mali bijeli kreveti za djecu. — Obavješćuje se također, da za dopunjak već bogatog skladišta, prispjela odnosno pokuštvo svake vrste.

Izvršuje sve tapetarske popravke brzo i točno.

Svoj k svome! Svoj k svome!

ISTARSKA POSUJILNICA U PULI.

Tko želi uložiti sigurno svoj novac na štednju, tko ima platiti „POSUJILNICI“ interes ili štogod na račun svog duga, tko bi htio u potrebi da digne koliko iz svog uloška kod „POSUJILNICE“,

taj neka se obrati

u „Narodni Dom“ (palača „ISTARSKE POSUJILNICE“) u II. kat na pisanu Dra. L. SCALIER, odvjetnika i vojničkog branitelja, i to u svaki delavni dan od 9—12 prije te od 3—7 sati poslije podne.

Posu Jillnica plaća na uloške 4 $\frac{1}{2}$ % kamata.

Uništavajte muhe da se ne umnožavaju!

B. BUDISAVLJEVIĆ.

Na ličkoj stepi.

Ljudima je, kako komu bilo i mило i nemilo, slušati nesamo upute već i prijekore novoga glavaru nove znanjske oblasti, a kad ovaj dostio i resko im: „S Bogom junaci!“ dobacio, skromno ljudi odvratiše: „Posli s Bogom, gospodine“, na uzas bijednomu Maniši, što je opet izostala službena oznaka gospodstvu visokoga poglavara.

Sad podju u školu i nadju mlada, još golo-pera učitelja, subonjava, žuteljiva mladica, što je istom jesenas dočuo na petrinjskom učiteljsku, a pred malo nedjelja namješten, i to na mjesto staroga učitelja, koji je „ovo vremena ono“ svrsio bio tromjesetni tečaj, pa ipak četrdeset godina svojim ranenima prizdao puku prosvjedu.

Školska zgrada, kao većina tih zgrada po Lici, pregrađena za nevolju, dasto — iz nekadašnjega časničkoga stana, pa joj sobe oniske, uzane, a kuhinja po starom načinu zapremila prostor, kolik cijela školska soba, a iza nje dvije sobiće za stan učiteljev.

Svestinik, pohvalivši dosadnju mu revnost, prestavi veleomnožu gospodinu mladoga učitelja, koji se u prvi mah bješe ponešto smeo, al' onda pribrao. — Milota je bila pogledati one jedre obrasčete i bistrre, jasne poglede malisa, kojih se školska soba bila nakrala, bar četrdeset i nekoliko. Svaki njih nosi prstić i na njem dva reda koštenih puca, na nogama opaniće na vrančianu, a za pasom tkanicu od domaće vune ili čemerčić od kupovne kože.

— Koji je najbolji u drugom razredu? — upital e podžupan. — Svi junaci nikom ponikose, — stono pjeva pjesma narodna, samo mali Gijmo upre prstom u zgojita maleška, crnomanjaste, kovčaste kose, žarka obla oka, pa veli: „Lazo“.

Zapređose se pitanja i odgovori:

- Koliko ima Božjih zapovijedi, Lazo?
- Deset, — vedro se odzvije ovaj.
- Koliko je ovo u mojoj ruci novaca?
- Srebrna četvorka, to su četiri groša ili dvaest novčića.

— Dobro sinko. Valjano li mi očitās deset Božjih zapovijedi, pa dobjeh za nagradu dva puta ovoliko, koliko bi te zapalo za svaku zapovijed novčića?

Mali popomuča, zasvjettluenu okom da odrješi: „Ako valjano očitām deset zapovijedi Božjih, pa dobjem u nagradu dvije četvorke ili osam groši, to bi me zapalo za svih deset zapovijedi četrdeset novčića, dakle za svaku četiri novčića.“

— Dobro, — veselo će podžupan — a ti se prekrsti, pa kazuj“.

— Pazi, da se ne obrukas pred veleomnim gospodinom, — uplete paroh, a na taj se neobični nazivak malac nešto prepadne, pa svrnuvši plahim gledom u podžupana, sav se u vatru stvoji t. j. žarko porumeni i u onoj smetnji mucajući lek izbac: „Prva . . . prva zapovijed . . . onaj . . . prva zapovijed Božja . . . onaj . . . ne ukradi!“

— Hajde, nek bude tako za ovaj put, — lagahnim će smijeskom podžupan — osobito za nedobre ljude i u ovom kraju, stono rado isture lakome ruke za tudjim dobrom: — al' u knjizi, Lazo, kanda drugačije piše.

Ispravi se brže bolje Lazo i otpočne s nova, pa bez stanka nekim malim drhtom u glasu očitā svih deset zapovijedi Božjih.

Nagradi ga novcem podžupan, pa se okrene k drugome razredu i upita naglo: „Kako se zove svijetli Ban?“

— Jelačić, — još brže otpovrne dijeta, a mladi se učitelj, na valikoj tnci otrse: „Bog s tobom, Makse, tko ti je to rekao?“

— Veli tako stari patentaš Arse, koji je pod Jelačićem banom služio, — nevino odvrti momčić, a podžupan opomene novoga učitelja, neka pristigne i dopuni, što je zanemario stari.

Izadju iz škole: u dvorištu gombaliste, ali gradje nevaljale, trule; srećom načelnika Maniša, na staji je nov krov i na školskom vrtu nova ograda, samo što je onaj iznutra — prazan. — Podžupan se na koncu pogleda oprosti s mjesnim parohom, zamoliv ga, da pozdravi vrijednu domaćicu, preporučiv školu i vrt mladomu učitelju, pa se opet navrti u općinski ured, da prikrčić, što još misli — općinskoj gospodi.

Već je dobro sunce zavagnulo, kad je naš podžupan, otklonivši svaku pratnju, sio u kola i krenuo dalje. Maniša i Danisa i Stanisa ukopali stopu kraj kočije, a Aleksa razavio pred općinskom kućom barjak. Dosta skladno pokliknu oni tri puta uzamane, onako kao na komandu „živio“, a Alija pozamane barjakom po zraku.

I zamine čestiti podžupan, a njih se trojica slegnu u seosku krčmu, pa će ondje da se odmore od napora i strave, založivši puste laje, dobra sira i jemečna kruha uz čašu rujnoga vina dalmatina.

Skinuo načelnik svoje naočari, a bilježnik kuka za svojima i kune zlosrećnoga blagajnika, a ovaj sad istom natakne svoje crne oči pa ljesi druga: „Muči, beno lasno ćemo za druge naočari, samo kad je vrag odnio podžupana. Ne rodio se više onaki, da Bog da; kako nas je bez sapuna ospunavo i bez noža obrjao!“

— Schweigen, — povikne glasnije vrijedni načelnik Maniša — što drobiš kao vinena bluna: dem Vorgesetzten gebührt überall die schuldige Hochachtung; ne znaš već ni našega reglamana, a osjedio si pod njim.

(Nastavit će se.)